

't Seghen Waert

jaargang 32 aflevering 2

mei 2013

uitgave van het
Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Contact

't Oude Huis, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

www.oudsoetermeer.nl; info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie en bezorging: ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 331 58 28

Dagelijks bestuur

Bert van Eken, voorzitter@oudsoetermeer.nl, tel. 06 54346224

dhr. R.H.J. Kroeders, secretaris@oudsoetermeer.nl, tel. 06 12189712

dhr. F. Frankhuizen, penningmeester@oudsoetermeer.nl, tel. 06 19501072

dhr. M.L.P. Van Veen, penningmeester@oudsoetermeer.nl, tel. 079 3163165

Werkgroepen en commissies

Activiteitencommissie: activiteitencommissie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 351 70 47

Archeologische Werkgroep: awz@oudsoetermeer.nl

Collectie en Archief: collectie@oudsoetermeer.nl

Commissie Historisch Erfgoed: che@oudsoetermeer.nl

Genealogische Werkgroep: gwz@oudsoetermeer.nl

Interviewgroep Sprekend Verleden: isv@oudsoetermeer.nl

Leesgroep Lastige Letters: paleografie@oudsoetermeer.nl

Werkgroep Bewegend Beeld en Geluid: wbbg@oudsoetermeer.nl

Bankrekeningnummers

Contributie: 61 30 92 007

Giften: 61 30 98 366

Colofon

Uitgave: Historisch Genootschap Oud Soetermeer; ISSN: 1384-7260

Redactie: P. Drapers, R. Grootveld, J. de Kler, R. Tousain, T. Vermeulen;

redactie@oudsoetermeer.nl

Vormgeving: R. Tousain

Afbeeldingen zijn afkomstig uit de collectie van Oud Soetermeer, tenzij anders vermeld.

Omslag: Dorpsgezicht vanaf de Delftsewallen. Geschilderd door Antoon van den Berg in 1915.

Inhoud

Van de redactie	1
Antonius Aloysius van den Berg (1891 - 1981)	2
Sprekend Verleden: In gesprek met mevrouw C. van Vliegen-Maaskant	17
Aanwinsten voor de collectie	26

Van de redactie

De twee hoofdartikelen in dit 't Seghen Waert gaan over ongeveer dezelfde periode. De vader van de geïnterviewde Cor Maaskant werd in 1886 in Zoetermeer geboren en pastoor Antoon van den Berg zag daar het levenslicht in 1891. In beide verhalen is sprake van zeer jong overleden kinderen, maar daarmee stopt de overeenkomst eigenlijk wel.

Als lezer wordt u geconfronteerd met een bijzondere pastoor in de periode dat de katholieke gemeenschap in haar grootste bloei was en die ook wel het Rijke Roomse Leven werd genoemd.

Het levensverhaal van Cor Maaskant laat zien dat de sociale voorzieningen in die periode ook nog wel wat te wensen overlieten.

Kopij voor 't Seghen Waert 3 graag voor 27 juli 2013.

Antonius Aloysius van den Berg (1891-1981)
boerenzoon, schilder, historicus en pastoor, geboren te Zoetermeer
Ton Vermeulen

In 1979 trok de schrijver van dit verhaal samen met zijn hoogleraar-baas naar Akersloot, een dorpje onder de rook van Alkmaar. Ik had als student-assistent opdracht onderzoek te doen naar de zeevarende schippers van dit dorp in de 17de en 18de eeuw en we hadden gehoord dat de gewezen pastoor aldaar, A.A. van den Berg, lange tijd onderzoek had gedaan naar de plaatselijke geschiedenis.

Pastoor Antoon Aloysius van den Berg te Akersloot juni 1980, gekleed in toog en met sigaar. (Foto Ton Vermeulen)

Daar aangekomen troffen we een oude man aan in een met sigarenas bedekte zwarte toog, die -bewaakt door zijn huishoudster- met humor en scherpe geest vertelde over de geschiedenis van zijn dorp waaraan hij zijn hart had verpand. En hij liet de vele schilderijen zien die hij van jongs af aan had gemaakt en waarmee het huis meer dan gevuld was. Eerst verliep het gesprek wat stroef, tot hij vertelde in Zoetermeer geboren te zijn. Toen hij in de gaten kreeg dat ik ook nog koster was in de Nicolaaskerk brak het ijs.

Al zijn aantekeningen uit de archieven mochten we inzien, een prachtige basis voor het onderzoek.

Van den Berg stierf in 1981, 90 jaar oud. Zijn aantekeningen werden veilig gesteld door de historische vereniging, de schilderijen raakten verspreid.

Ruim dertig jaar later kreeg ik ineens te horen dat een student cultuurwetenschappen onderzoek deed naar deze gewezen pastoor Van den Berg en dat eind 2012 een tentoonstelling gehouden zou worden van zijn schilderijen. Aangekomen in de Jacobus de Meerdere-kerk in Akersloot leek het een terugblik in de tijd: een vijftigtal schilderijen bedekten de muren. Werken gemaakt

door een kunstzinnige amateur, met een fijne penseelvoering en een voorkeur voor licht-lentegroen. Elk schilderij straalde kracht uit, vrijwel geen was zonder achterliggende gedachte gemaakt. Ze vertelden de geschiedenis van Akersloot zoals hij die had onderzocht en beschreven, ze verbeeldden zijn religieuze gevoelens en vaak ook zijn scherpzinnige humor.

Pastoor Van den Berg liet me daarna niet meer los. Hij had namelijk ook schilderijen van Zoetermeer gemaakt, had nog verre familie die verhalen opdisten, foto's konden tonen én zijn persoonlijke archief bleek in het Katholiek Documentatie Centrum in Nijmegen te liggen. Uit deze zeldzame combinatie moest een Zoetermeers verhaaltje gedestilleerd worden.

Zeldenrust

De familie Van den Berg woonde in boerderij Zeldenrust aan de Voorweg 111, waar nu zo ongeveer de Meerzichtlaan de weg kruist. De in Hillegersberg geboren Abraham Hendrikse van den Berg had deze boerderij volgens de familie verhalen rond 1834 gehuurd van de Haagse familie Cremer van de twee jaar later de we-
geboren te Bergschen-
kwam om door een
en kar achter in
van hem namen
werk op zich. In
Jacobus van den
de boerderij over,
hij trouwde met
ongeluk met paard
het land en zoons
met moeder het
1875 nam zoon
Berg (1851-1921)
hetzelfde jaar dat
Petronella J. Brouwer
(1850-1917).

Het echtpaar Jacobus van den Berg - Petronella Brouwer.

Jacobus hield dat eerste jaar trots de belangrijkste gebeurtenissen en financiële ontwikkelingen bij. Eind juni ploegde en rolde hij een stuk land met twee paarden, waarbij de mest eronder gewerkt werd. Enkele dagen later kon hij voor het eerst hooien. Van de koeienmelk maakte men boter. In september moesten de aardappelen gerooid worden, een maand later tarwe gezaaid en begin november haalde Jacobus met drie keer twee paarden de delen van een dorsmachine op. 's Avonds had hij al ruim 67 mud tarwe, die hij de andere dag verkocht aan P. van Beek voor fl. 9,10 per mud ad 150 pond. Op het einde van die maand verkocht hij nog aan P. Lammens haver, wintertarwe en rode tarwe en aan J. Bos de laatste erwten en chevaliergerst.

Voor het boerenbedrijf waren geld, mensen, dieren en apparatuur nodig. In mei leende hij fl. 5.000,- tegen 5% rente van zijn moeder. Daarvan kon fl. 871 naar J.H.C. van der Kun voor een half jaar landhuur. En in oktober kocht hij voor fl. 200 twee koeien 'haar zwartblond een bles met hogen vlugt, heden bij de stier, ander hart voor de kop en april kalven'. Enkele maanden eerder telde hij trots zijn veestapel: 'heden heb ik 16 melkkoeijen, 7 pinken, 12 kalvers, 17 schapen, 10 varkens, 50 kippen en 8 werkpaarden, twee en eenjarige en twee veulens'. Voor het maken van boter en kaas was veel gereedschap nodig: koperen melkkanen en ketels, melkkarners, kaasvaten komijn en zoet, kaasplanken, schragen, wei- en zakpers, pekelbakken en een balans met gewichten. Daarnaast waren er onder meer ook stalpalen, tonnen, bargkleden, hoofdstellen voor paarden, hooivorken, schoffels, kruiwagens en mestplanken.

De Nicolaaskerk waarin de jonge Antoon voor 1903 zijn catechismuslessen kreeg; schilderij door Antoon van den Berg uit 1952. (Coll. H. Nicolaasparochie)

Al het werk kon Jacobus niet alleen af. Regelmatig huurde hij losse arbeiders in, zoals Kees de Bruin, Willem Gouweleuw en Flip Reuneker. Voor 1876 maakte hij alvast werkafspraken met Abraham Zondervan en Martinus Karens, respectievelijk voor een heel jaar fl. 142,50 met vijftig roede aardappelland en voor een half jaar fl. 70,-. Zijn schrijfwerk deed Jacobus aan het 'secretaar', de papieren van de zaak en ook die van en over de familie verdwenen in de oude boekenkist op de voorzolder van het woonhuis op Zeldenrust. Tussen het werk door zag hij nog kans om op een zondag met zijn vrouw, de twee moeders en Jaantje (waarschijnlijk schoonzus Adriana 1860-1883) een bezoekje aan Boskoop te brengen, en op een woensdag een ritje te maken naar familie in de Meer(polder).

De eigenaren van boerderij Zeldenrust met 32 ha bouw- en weiland in de Driemanspolder en de Meerpolder verkochten hun eigendommen in 1909. Op de twee hectare aan de Voorweg stond de boerderij met een stal voor 25 stuks hoornvee. Daarnaast waren er nog een dorsvloer, paardenstal, wagen- en paardenshuur, karnmolen, houtshuur, drie hooibergen, boomgaard en een tuin. De huur van Jacobus liep tot 1911. Tegelijk of korte tijd daarna verhuisde Jacobus met zijn vrouw naar de Dorpsstraat 7a (nu 17) waar dochter Sien (Clasina) woonde. Zij was getrouwd met slager M.J. ofwel Giel Knijnenburg.

Een van de oudst overgeleverde tekeningen van Antoon: de stenen brug over de eerste tocht achter boerderij Zeldenrust, 1906.

Katholiek gezin

Sien was niet hun enige kind. Zij kregen vanaf 1876 tot 1893 vijftien kinderen, waarvan er zes jong stierven en één levenloos geboren werd. Vier jongens en vier meisjes zouden een respectabele leeftijd halen en vier van hen trouwden in de families Boonekamp, Van der Ploeg, Steijn en Knijnenburg. De andere vier 'trouwden' met God, drie als priester, één als non. Nu was het niet ongebruikelijk dat in katholieke gezinnen een kind priester werd of het klooster in ging, maar vier was uitzonderlijk veel.

Eind 19de eeuw telde Zoetermeer-Zegwaard ongeveer 2700 inwoners, waarvan 40 procent katholieken. De katholieke gemeenschap was in Nederland midden in haar grootste bloei die tot de Tweede Wereldoorlog zou voortduren, ook

Het gezin Van den Berg bijeen in de tuin achter de pastorie van de Nicolaaskerk in 1916: M. Knijnenburg en Sien (Clasina); Koos (Jacobus) en J. Steijn; H. van der Ploeg en Antje (Johanna). Links voor Abram (Abraham), priester; vader Jacobus van den Berg; de pas gewijde priester Antoon; zijn moeder Petronella Brouwer; Jaantje (Anna) ofwel zr. Tarcisia; Willem (Wilhelmus), priester (Coll. J. van Eyk- Groenewegen)

wel het Rijke Roomse Leven genoemd. Een diepgelovige gemeenschap waarin de mensen van wieg tot graf ingebed werden in zeer actieve scholen, verenigingen en genootschappen, met in Zoetermeer de Nicolaaskerk als kernpunt. Vader Jacobus was daar ook actief bij betrokken. Vanaf 1901 tot zijn dood in 1921 was hij voorzitter van het Parochiële Armbestuur. Zijn kinderen nam hij mee in de traditie en de kerkelijke normen en waarden. Oudste zoon Abraham (1876-1956) volgde een jaar lang een vooropleiding bij de paters franciscanen te Megen in Noord-Brabant om vervolgens tussen 1892 en 1897 op Hageveld bij Voorhout een soort gymnasiumstudie te doen, die uitmondde in een priesteropleiding te Warmond. In 1902 werd hij tot priester gewijd. Zijn jongere broer Willem (1886-1978) volgde in 1911. Zus Anna Adriana (1881-1959) klopte rond haar zeventiende verjaardag op de kloosterpoort van de Franciscanessen te Oudenbosch. Dat laatste was niet zo vreemd, want deze zusters verzorgden

katholiek onderwijs aan kleuters en meisjes achter het klooster aan de Zoetermeerse Dorpsstraat 33. In 1901 legde zij haar kloostergeloften af, kreeg de naam zuster Tarcisia van het H. Sacrament, studeerde en was daarna werkzaam in scholen, ook in Zoetermeer en als laatste rond 1940 in Poeldijk.

Antoon

Drie ‘geroepen’ in een gezin was al bijzonder, maar er kwam nog een vierde. Vader Jacobus dacht een extra kracht op de boerderij te krijgen toen zijn jongste zoon Antonius Aloysius de lagere school voltooide. Maar Antoon gaf te kennen net als Bram en Wim priester te willen worden, daarbij gesteund door pastoor Eeuwens.

Bij zijn geboorte in 1891 had vader Jacobus nog trots aan zijn oudste zoon Abraham geschreven: ‘Met vreugde meld ik U dat Oom Sleurs (C.A.H. Sleurs, 1826-1892, was vanaf 1870 geneesheer en verloskundige in Zegwaard, red.) vannacht ten 1 uur een broertje gebragt heeft en heden middag gedoopt is en twee prachtige namen ontvangen: Antonius Aloysius, patroonfeest 13 en 21 junij a.s. Uw moeder ligt nu wel te bed maar is er best aan toe, de muisjes zal zij wel bewaren zegt zij’. Met die twee patroonnamen had hij zijn zoon aan heiligen verbonden, die hun familie hadden verlaten om God te dienen. Daarmee stond vader Jacobus aan de wieg van de keuze van zijn zoon. Antoon zou ook een vrome jongen zijn geweest die slechts één grote jeugdsonde zou hebben begaan. Hij had op een dag mussen gevangen, geslacht en geplukt en vervolgens aan zijn moeder gegeven om de vogeltjes te braden. Volgens zijn familie een ‘kruis in zijn leven’.

Antoon ging naar school, hielp mee op de boerderij en ontwikkelde ook een geheel ander talent, namelijk dat van tekenaar en schilder. Op zijn kamer stond een zelfportret dat hij met behulp van een spiegel had gemaakt. En in zijn tiener-

jaren tekende en schilderde hij diverse malen de boerderij, een brug in het land (1906) en de hem zo vertrouwde omgeving. Zelfs het meest populaire beeld ontkwam niet aan zijn penseel: de Delftsewallen met het gezicht op de Oude Kerk (ca. 1915). Volgens de overlevering was hij daarin geheel autodidact.

Aquarel door Antoon van den Berg van het huis van Jacob Bos in de ‘kleine berm’ ten oosten van boerderij Zeldenrust rond 1910.

Hageveld en Warmond

Volgens zijn eigen aantekeningen biechtte hij voor het eerst bij kapelaan P.F. Soepnel toen hij een jaar of acht was. En pastoor J.H. Eeuwens bereidde hem op 12-jarige leeftijd voor ten behoeve van zijn Plechtige Heilige Communie in april 1903. Zijn zus, zr Tarcisia schreef hem toen vanuit Oudenbosch: ‘... Gij hebt uw lieven Jezus in uw kinderharte mogen ontvangen. Hoe onuitsprekelijk is uw geluk. ... , dan zal deze dag, de dag van uwer Eerste H. Communie, in waarheid de gelukkigste dag uws leven zijn’. Toen moet Eeuwens deze jonge man al opgevallen zijn, want de pastoor ‘liet hem in 1905 naar Hageveld gaan’, ofwel schreef het getuigschrift dat hem toelating verschafte tot de vooropleiding tot priester.

Aquarel door Antoon van den Berg van zijn ouderlijk huis Zeldenrust in 1910; deze boerderij stond aan de Voorweg daar waar de Meerzichtlaan die nu kruist.

Hageveld bij Voorhout was een zogeheten kleinseminarie, een soort gymnasiumopleiding. In 1905 ging de jonge Antoon daar intern zijn opleiding volgen. Dat ging niet geheel zo maar en zeker niet kosteloos. Voor toelating waren nodig: doopbewijs, verhuisbiljet en een getuigschrift van goed gedrag. Een studiejaar vanaf 1 oktober kostte fl. 300, een enorm bedrag. Er waren wel speciale fondaties of fondsen voor, maar dan moesten de ouders tekenen dat een toekomstige priester ook in het bisdom Haarlem zou gaan werken. Bij Antoon lijkt de familie betaald te hebben. Naast dit jaarlijkse bedrag kostte een lampetkan met toebehoren fl. 2 en de vergoeding voor het rijtuig van de geneesheer, de bibliotheek en recreatie fl. 15. Iedere student moest voorzien zijn van drie paar beddenlakens, drie paar kussenslopen, zes handdoeken, zes servetten, een zil-

veren lepel, dito vork en een gewoon tafelmes. Zijn zussen en moeder zorgden voor de 'uitzet'. Ze hielden daartoe nauwgezet de maatvoering van zijn kousen bij: 'kousen vijfne 124 steeken opslaan, 38 keer het naatje maaken en dan gaan minderen zeventien keer. Om de zeeventoe. 90 steeken ooverhouwen en dan de hiel beginnen. 22 naatje in de hiel. 13 keer minderen in de voet. 52 naatjes brijen in de voet'.

Antoon had de eerste tijd enorme heimwee. Hij kreeg daarin hulp van zijn moeder die de koffer met was op de retourreis telkens vol stopte met lekkere dingen als eieren en advocaat (?!). Op school was hij een goede leerling, zijn rapporten spreken telkens van 'goede vlijt en studieijver' en van de 32 medeleerlingen stond hij meestal in de bovenste helft, regelmatig bij de eerste tien. Hij volgde

De meeste kunstenaars die Zoetermeer rond 1900 schilderden, kozen het dorpsgezicht vanaf de Delftsewallen. Zo ook Antoon van den Berg in 1915

onder meer lessen in Katechese, Bijbelse geschiedenis, Nederlandse letterkunde, Grieks, Latijn, geschiedenis en natuurkunde.

Na de afronding van Hageveld volgde de priesteropleiding op het seminarie te Warmond. Buiten het studeren genoot Antoon ook van de vakanties, waarbij hij samen met een priesterbroer, ofwel 'heerbroer', de familie afreisde en in 1913 ook Den Bosch aandeed voor een tentoonstelling over oude kerkelijke kunst. Want dat bleef zijn belangstelling houden. Hij maakte dat jaar op het seminarie een schilderij van de Emmaüsgangers, Jezus herkenkend in het breken van het brood (bijbel: Luc. 24, 30-35). Zijn grote moment volgde datzelfde jaar toen kardinaal Willem van Rossum op bezoek kwam. Dat was een in katholiekkerkelijke kringen invloedrijke Zwollenaar, die mede een kerkelijk

wetboek voorbereidde en president was van de pauselijke bijbelcommissie. Onder grote belangstelling reisde Van Rossum vanuit Haarlem via Lisse en Sassenheim naar Warmond, door autopech en twee open bruggen, kwam hij dus veel te laat. Daar had iedere prof in de weken daarvoor een commissie geleid om alles zo goed mogelijk te organiseren, tot een troon in de grote zaal toe en tevens een borstbeeld van de paus en een afbeelding van de koningin. Antoon wist tijdens de festiviteiten een portret van de kardinaal te maken, die aan de bezoeker werd aangeboden. Hij mocht een wens doen van de gast en kreeg vervolgens een schildersezal cadeau!

Priester

Op 15 augustus 1916 kwam de grote dag, na twaalf jaar studie. Antoon werd priester gewijd in de St. Bavo kathedraal te Haarlem. Daarna zou hij de 20ste zijn allereerste plechtige H. Mis mogen doen 'als parochiezoon' in de Nicolaaskerk te Zoetermeer.

De weken daarvoor vond koortsachtig overleg plaats, per brief. Ruim tevoren waren de ooms en tantes uitgenodigd, maar hun komst ging op het laatste moment niet door, net als het beoogde feest in de Meer(polder) bij tante Klaasje want die 'moest daar niks van hebben hoor!'²².

Overtuig uw relaties met professioneel beeld: zakelijk portret, werkproces, natuur, producten en vastgoed. Eigen luchtfotografie-vergunning.

energie in beeld
ardito

Meer weten? Kijk op www.ardito.nl
Ardito Fotografie - 079-3436003
info@ardito.nl

Wel kon vader trots melden dat zijn dochter zuster Tarcisia uit Oudenbosch kwam. Ze mocht van de Eerwaarde Mère Alcantara na haar mondelinge examens –waar ze zeer over in zat- naar Zoetermeer komen, mits ze van de trein gehaald werd, verbleef op het klooster aldaar, niet bij het ontbijt en feestdiner aanzat én dezelfde dag weer afreisde. Want op maandag moest ze gewoon weer op de school te Heerle-Wouw NB staan. En pastoor W.J. Turnhout stak Antoon een riem onder het hart door te schrijven: ‘Denk nu maar niet meer om al die wereldse zaken. Alles zal, voorzoover mogelijk, overeenkomstig de waardigheid van het feest, geregeld worden’. Gelijk nam hij de gelegenheid waar om tijdens zijn retraite vanaf 21 augustus deze jonge priester de vaste H. Missen te laten lezen.

De jonge priester ging zondag de 20ste plechtig voor in de H. Mis en vierde daarna feest met familie en genodigden, deels in de pastorie van de kerk, waarbij de gemakkelikheden georganiseerd en uitgevoerd werden door J. de Groot en C. Olsthoorn. Zuster Tarcisia verliet die middag het klooster alleen voor het Plechtig Lof in de kerk.

Gekleurde pentekening door Antoon van den Berg, van de boerderij van Antoon Bos ten westen van Zeldenrust, 1923.

'Kabbelaan' te Heerhugowaard

Op 26 augustus arriveerde in Zoetermeer de in spanning verwachte brief van de bisschop van Haarlem. De weleerwaarde heer A.A. van den Berg kreeg een benoeming tot kapelaan in de parochie H. Dionysius te Heerhugowaard, 'alwaar u vrijdag 1 september a.st. gelieve aanwezig te zijn'.

Antoon kwam op het Noord-Hollandse platteland terecht. Als 'kabbelaan', zoals de bevolking hem noemde, was hij overgeleverd aan de wensen van de pastoor die aan een nierziekte leed. Soms was er tijd om een brief aan zijn ouders te schrijven. 6 Oktober 1916: 'Weinig zeggen, maar net genoeg, en de meid te vriend houden, want dat is ook noodig. 't Zijn hier beste menschen ... en ze zijn tamelijk toeschietelijk als ze eerst de kabbelaan maar eens thuis gezien hebben. Er is hier een "groot en diep geloof". ... Maar ze wonen zoo 'n verlegen eind weg: de verste puur een uur lopen ...'. Gelukkig was een nieuwe fiets in aantocht.

Langzamerhand kreeg hij het onderwijzen van kinderen in de vingers, dankzij de wijze raad van zijn heerbroer Willem. Tijdens de winter schaatste hij wanneer dat kon, ook al waren de benen recht en stijf als olifantpoten, zoals hij ze zelf noemde. Zijn verjaardag in juni 1917 maakte hij niet bekend, maar hij kreeg toch drie kistjes sigaren en nog een tientje van een kerkmeester. Antoon werkte hard aan het opzetten van de lokale Land- en Tuinbouwbond en wist al gauw alles van de daar veel geteelde rooie-, witte-, savoye-, boeren- en bloemkool. Ook de taal en de gewoonten leerde hij: "errepels", "slaboontjes", een "snee" land, "miggen" die de door moeder gemaakte lampenkap bevuilden. Extra zwaar kreeg de jonge kapelaan het toen de pastoor stierf en hij de administratie overnam. Wel kreeg hij van diens familie nog twaalf flessen wijn ten geschenke, 'een jodenfooi voor al mijn moeite, maar niks had dan ook heelemaal niks geweest'.

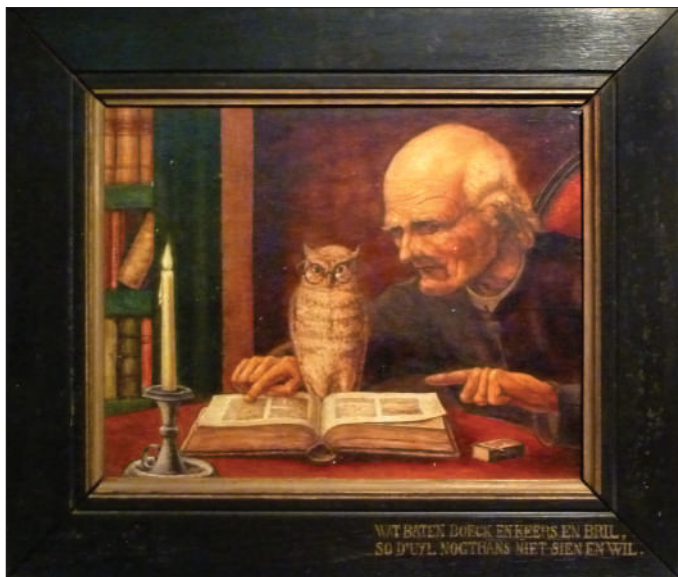
Door zijn werk als deservitor (waarnemend pastoor) raakte hij wel zijn schulden kwijt en onder de nieuwe pastoor bleek het leven een stuk beter.

In 1917 ging het slecht met zijn moeder. Abraham schreef hem 18 november: 'Beste Broeër, De toestand van Moeder is en blijft zorgwekkend. Zij verlangt ten zeerste U te zien. Zo ge kunt, kom dan eenige dagen te voren (vóór den 24sten). Ten gevolge van de zwakte ijlt zij van tijd tot tijd. De beenen worden nog dikker. Moeder gebruikt slechts enkele stukjes biefstuk en een half kopje melk per uur. Als je vroeger kan komen, kom dan vroeger'.

Vijf dagen later stierf zij. Vader had het er moeilijk mee. Gelukkig kon deze het jaar daarop op bezoek komen in Heerhugowaard, hoewel Antoon als enige weer niet op vaders verjaardag kon zijn.

Pastoor, historicus en schilder

Antoon kreeg als kapelaan nog benoemingen in Lisse, Alkmaar en Den Haag, totdat hij in 1936 pastoor werd te Rhoon bij Rotterdam. Vervolgens was hij van 1939 tot 1964 werkzaam in Akersloot. In zijn vrije tijd en tijdens de rustige zomermaanden deed hij onderzoek naar de geschiedenis van het dorp. Nauwgezet nam hij de oude archieven door, maakte aantekeningen en schreef daarover verhalen. Daarnaast schilderde hij en verbeeldde de woorden die hij eerder opgeschreven had in zijn geschiedverhalen. Zijn geloof uitte hij op het doek in andere aquarellen en pentekeningen: De Geboorte van Christus, De Drie Koningen, De Verloren Zoon, De Barmhartige Samaritaan, Het Laatste Avondmaal en een stervende Jezus. De wanden van zijn huis vulden zich meer en meer, ook met een zelfportret inclusief een aapje en spiegel in de bovenhoek, symbool van ijdelheid. Humor vergezelde veel van zijn werken: een van de schilderijen liet een pastoor zien met een uil en de tekst: ‘wat baten boeck en keers en bril, so d’uyl nogthans niet sien en wil’.

De uil en de pastoor, een voorbeeld van humor en geloofsuiting van Antoon van den Berg in zijn schilderijen. (Foto Ton Vermeulen)

De laatste 40 jaar van zijn leven woonde en werkte hij in Akersloot, het dorp dat Antoon van den Berg in zijn hart sloot. Daar zorgde hij voor zijn 1300 parochianen, een eigen school en het opzetten van het jeugdwerk. Tussendoor hield hij contact met zijn familie, waarbij er speciale aandacht was voor zijn zus Sien Knijnenburg en voor de vele geestelijken. Zus Antje Boonekamp had drie zonen die bij de Lazaristen intraden en twee dochters die zusters werden en van wie de twee laatste en twee van de broers Lazaristen naar Nederlands-Indië/Indonesië gingen. Twee dochters van zus Joanna van der Ploeg traden in het klooster en een zoon werd broeder bij de paters H. Familie. En in een volgende generatie werden nog enkele jongens priester, waaronder J. Groenewegen die van 1970 tot 1978 in Zoetermeer werkte.

De voormalige Nicolaaskerk (1857-1915) geschilderd door Antoon van den Berg.

In 1964 werd Antoon, na nog even in Heemstede te hebben gewoond, rustend priester in Akersloot, een geloofsgemeenschap achterlatend die sterk veranderde en kort daarna 'zijn' kerk sloopte voor de bouw van een nieuw exemplaar. Zo had hij veel eerder ook van de Zoetermeersche kerk uit zijn jeugd afscheid moeten nemen

toen deze in 1915 werd vervangen. Maar het geboortedorp vergeten deed hij niet. Hij schilderde in 1952 uit zijn sterke geheugen en met behulp van foto's en ansichtkaarten diverse aquarellen van de kerk die hij in zijn jeugd had bezocht en schonk deze aan de Nicolaasparochie. In 1978 schreef hij zijn 'oude Zoetermeersche kennis en vriend' drs. Jan van der Spek dat hij als 88-jarige orde op zaken wilde stellen, in dit geval inzake zijn zeven waterverf- en crayontekeningen van Zoetermeer. Na zijn overlijden in 1981 zorgde neef pater J. Boonekamp en executeur-testamentair ervoor dat de schilderijen bij Van der Spek werden afgeleverd, de voorzitter van het Historisch Genootschap Oud Zoetermeer.

Antoon's jonge jaren bij de zusters

Antonius Aloysius van den Berg schreef in 1960 een brief aan de zusters franciscanessen van Oudenbosch bij het 100-jarige bestaan van hun school in Zoetermeer: '... aan dorp en parochie van mijn kinder- en jongensjaren zijn natuurlijk veel onvergetelijke herinneringen verbonden, ook aan de zusters.

Kippen-begrafenis

Ik denk dan aan zuster Everarda, die mij op vier- of vijfjarige leeftijd de beginselen van Roos en Aap in letters leerde kennen. En ik herinner mij dat ik met mijn zus Jaantje (later zuster Tarcisia en nog superieure in Zoetermeer geweest) naar de bewaarschool moest en door de zuster zo lief getroost werd in mijn kinderheimwee naar moeders huis en vaders boerderij. Daar werd de kinderlijke braafheid tot enige vorm gekneed. Zodat ik me nog herinner dat ik als kleutermisdienaar mijn broer Willem mocht bijstaan bij zijn kerkelijke plechtigheden. Dat begon bij hem op zeer jeugdige leeftijd -hij is vijf jaar ouder dan schrijver dezes- onder andere bij het begraven van dode kippen, waarbij ik het kruis mocht dragen en hij een kranten-papieren zusterskap droeg. Zo ziet u, de zusters hebben op ons een zeer grote invloed in godsdienstig opzicht gehad. Beiden zijn we opgeklommen tot de priesterlijke waardigheid: mijn broer als rustend pastoor van Hoofddorp, nu emeritus en ik tenminste pastoor van Akersloot! In de tijd van zuster Everarda was mijn uitgesproken gedachte om paus te worden. Maar dat is een voorbijgane kans.

Zuster 'Goed Weertje'

Bij de zusters in het oude kapelletje met de gehanebalkte sacristie mocht ik later soms ook misdienen, waarna een kop zeer zwarte koffie kon volgen, waarin de donkerte kwam van de 'sukkerij' [cichorei, red.]. Maar de vreugde van de gulle gave konden de zusters volgens de zeer strenge opvatting van de kloosterlijke armoede en de soberheid van hun bestaan in die tijden zich nauwelijks veroorloven. Onvergetelijk zijn daarbij geworden zuster 'Goed Weertje', de zeer etherische brave heilige magere portierster zuster Godefrieda; de leerzusters Cypriana en later Emilda; de oude zuster Boneventura die de meisjes vol liefde en ernst, ondanks haar oudere jaren, deze wereldse meisjes van die dagen het naaien leerde. Daarvan ... van 't een en ander... mijn zus Sien, nu Knijnenburg-v.d. Berg, wel eens voor brave meisjes tamelijk ongeschikte, niet zozeer godvrezende, verhalen kon mededelen. ...?.

Uit: De Nicolaaskerk 1916-1991 (1991) 29-30.

¹ Jacobus H.C. van der Kun (1813-1878) was een Rotterdamse wijnkoper die te Rijswijk stierf. Een dochter uit een van zijn drie huwelijken trouwde koopman W.J. Kraemer en zijn zoon Emile A.M. (Rotterdam 1853-Den Haag 1914) was behalve lid van de Tweede (1892-1905) en Eerste Kamer (1910-1914) ook commissionair en lid van de firma Kraemer & Co tussen 1878 en 1887.

² Tante Klaasje is waarschijnlijk Clasina van Koppen (1867-1934), gehuwd met Petrus L. Brouwer, de broer van Petronella J. Brouwer die gehuwd was met Jacobus van den Berg, vader van Antoon. Ze woonden Meerpolder 186, nu 12.

Bronnen

Met dank aan mw Jeanne van Eyk-Groenewegen en dhr Daan van Eyk voor foto's en informatie over de familie Van den Berg en Van der Ploeg-van den Berg/Groenewegen (januari 2013); Marjolijne Vijverberg van de Genealogische Werkgroep en Ronald Grootveld voor informatie over de familie Van den Berg-Brouwer en dhr W. Vieveen voor zijn verhalen over de Voorweg.

Katholiek Documentatie Centrum, Nijmegen: Archief 647, A.A. van den Berg, no. 29, 36, 40-74.

http://www.ru.nl/kdc/over_het_kdc/archief/over_de_archieven/kerkelijk_en/archieven_van_0/personen/berg-den/ (december 2012)

Gemeentearchief Zoetermeer en Collectie HGOS: Bevolkingsregister en Burgerlijke Stand; scans en uitwerking door Genealogische Werkgroep Zoetermeer.

De Nicolaaskerk 1916-1991; 75 jaar centrum van een Zoetermeerse geloofsgemeenschap. Vermeulen, A.C.J. en H.A.H. van Oosterhout (eds). Zoetermeer 1991

Familie Van der Kun. In: Nederland's Patriciaat 78 (1994) 227-261

Berg, A.A., Akersloot door de eeuwen heen. Akersloot, parochie St. Jacobus 1976

Krom, A., Geschiedenis van de pastoors van de R.K. Parochie Sint Jacobus Major te Akersloot. (Bundeling van 21 bijdragen over 19de en 20ste eeuwse pastoors). Z.p., z.j. (Akersloot, parochie St.Jacobus ca. 2010)

WITGOED SERVICE

D. den HOLLANDER v.o.f.

REPARATIE EN VERKOOP VAN:
WASMACHINES
WASDROGERS
KOELKASTEN
KOOK / BAKAPPARATUUR

Tel. 079 - 361 01 91
Lenastroom 2 - 2721 BT Zoetermeer
Fax 079 - 361 30 55

Sprekend Verleden: In gesprek met mevrouw C. van Viegen-Maaskant

E.W. van den Burg en M.C.J. Moers-De Vree

Een niet-doorsnee Zoetermeers gezin in de 20ste eeuw

Een Nootdorpse gezinsverzorgster bracht ons in contact met de 94-jarige mevrouw C. van Viegen-Maaskant, wonend in Nootdorp en geboren aan de Delftsewallen te Zoetermeer.

Mevrouw Van Viegen, die graag Cor genoemd wil worden, heeft geen gemakkelijke jeugd gehad. Haar ouders kregen negen kinderen, waarvan er vier een geestelijke handicap hadden. Geen wonder dat de moeder de problemen boven het hoofd groeiden en dat er veel op de schouders van de dochter terecht kwam.

Ondanks haar 94 jaar weet Cor nog boeiend te vertellen. In het gesprek werden veel namen genoemd en niet altijd in de juiste tijdsvolgorde, daarom hebben wij, met steun van de Genealogische Werkgroep en de informatie van Cor een overzichtje gemaakt.

De ouders van Cor waren Jacobus Maaskant en Dirkje Berkel.

Gezinssituatie Jacobus Maaskant

Jacobus Maaskant (1886-1967) trouwde op 11 augustus 1909 te Bleiswijk met Dirkje Berkel (1883-1953). Zij kregen de volgende kinderen:

1. Arie, geboren op 5 juli 1910, overleden op 9 maart 1913 (verdronken)
2. Pieter (Piet), geboren 22 september 1912, overleden op 27 november 1988. Gehuwd met Jacoba de Stigter, overleden op 23 februari 1992
3. Arie geboren op 25 januari 1914, overleden op 15 augustus 1991. Gehuwd met Maria Cornelia van Bloppoel, overleden op 4 januari 1987
4. Johanna (Jopie), geboren op 22 november 1915, overleden op 21 augustus 2002 te Oegstgeest
5. Cornelia (Cor), geboren op 2 juni 1918. Gehuwd op 23 januari 1947 met Pieter (Peet) Gerrit van Viegen, geboren op 20 februari 1913 te Nootdorp, overleden op 31 december 1998 te Nootdorp
6. Aartje, geboren op 26 maart 1920, overleden op 5 maart 1975
7. Maria Johanna (Riet), geboren op 8 januari 1922, overleden op 12 mei 2007
8. Cornelis Isaac (Kees), geboren op 28 augustus 1925, overleden op 9 december 1926
9. Cornelis Isaac (Kees), geboren op 15 augustus 1928, overleden op 4 oktober 2004

Verdriet in het gezin

Als we het lijstje bekijken valt het op dat twee kinderen jong zijn overleden. Arie geboren op 5 juli 1910 stierf op 9 maart 1913. Toen wij dat aanhaalden zei Cor: “Dat zal het jongentje zijn geweest dat verdronken is aan de Schinkelweg. Dat is natuurlijk ver voor mijn tijd geweest, maar ik heb het uit de overlevering”.

Het echtpaar Maaskant-Berkel, de ouders van Cor van Viegen – Maaskant. (coll. Fam. Van Viegen)

Wij hebben de akte van overlijden opgezocht en daarin werd bevestigd, dat Arie op 9 maart 1913 is overleden, 's middags om drie uur. Bij het aangeven was Arie Benschop, schipper getuige. Aangever was Jacobus (Koos) Maaskant. Dat moet een zeer zware tocht voor hem zijn geweest. En dan te bedenken dat hij een dag eerder, op 8 maart ook op het gemeentehuis was geweest om als getuige op te treden voor

Johannes Dorst die op 8 maart was overleden. Waarschijnlijk was Johannes een familielid. De moeder van Koos droeg ook de naam Dorst. In enkele dagen tijd had Koos met twee sterfgevallen te maken. Van de twee kinderen was er alleen Pieter nog. Als we het lijstje vervolgen zien we dat op 25 januari 1914 een kind werd geboren met weer de naam Arie. Dat de naam van een eerder overleden kind opnieuw gebruikt wordt, is iets dat men vaker tegenkomt. Later zal dit nog een keer gebeuren. We horen van Cor dat de begrafenis sober was.

Gehandicapte kinderen worden geboren

Op 22 november 1915 werd Johanna(Jopie) geboren. Wat vreugde had moet zijn veranderde al spoedig in verdriet, omdat al gauw duidelijk werd dat Jopie verstandelijk niet meekon. Vooral op school kwam dat tot uitdrukking, zij en later ook de twee zusjes, Aartje en Maria Johanna (Riet) moesten soms drie jaar in de eerste klas zitten. Cor drukte het zo uit: “We hoopten dat het op school wel beter zou gaan, maar ze waren dom, het ging daar niet beter”. Het was moeilijk voor het onderwijzend personeel en niet prettig voor de kinderen. Speciaal onderwijs was er helaas nog niet. Jopie is later opgenomen in een psychiatrische inrichting in Oegstgeest. Deze drie meisjes (vrouwen) hebben nimmer bij een niet door de overheid gesteunde instelling kunnen werken. Aartje en Riet hebben een aantal jaren gewerkt bij de sociale werkplaats in Delft.

Het gezin breidt uit

Tussen de geboorten van Jopie, Aartje en Riet kwam Cornelia (Cor) ter wereld. Dat was op 2 juni 1918. Zij heeft alle klassen kunnen doorlopen. Zij kon goed leren zegt ze zelf. Na vier meisjes werd er weer een jongentje geboren met de namen Cornelis Isaac en met de roepnaam Kees.

‘Ja, die is gestorven, die was één jaar oud, ik stond bij de kindervagen, hij huilde verschrikkelijk en toen zei mijn moeder: “wat is er?”. Ze had een zwaar leven hoor, mijn moeder, een heel zwaar leven. Ik stond er bij en toen zei mijn moeder: “nou ga jij maar naar school”. Ik ben naar school gegaan, hardlopend en daar zei de meester: “hoe komt het nou dat je te laat bent?” Ik heb het verteld en de meester zei: “ga maar op je plaats zitten”. Daar huilde ik een beetje, want ik was meer dan drie kwartier te laat. Toen ik uitgehuild was kwam mijn vader naar school en ik zeg tegen pa: “wat kom je nou toch doen?” Hij zegt: “ik kom je halen, want je broertje is gestorven”. Mijn broertje moest natuurlijk begraven worden, mag ik dat vertellen? Hij werd in een gewoon kistje gelegd, er was geen geld. Een paar stoelen werden er neergezet en daar stond het kistje op, zo werd hij opgebaard in de kamer. Mijn vader vroeg zich af

wie het kistje zou dragen naar het kerkhof en ik zei: “het beste lijkt mij om een kennis te vragen”. Buurman Klaas Hoogduin heeft het kistje gedragen, mijn vader liep er naast en zo hebben ze mijn broertje naar het kerkhof gebracht, samen. Hij werd begraven achter de Hervormde Kerk. Dat zijn dingen, die vergeet je nooit. Ik heb als jong meisje een vreselijk moeilijk leven gehad in dat gezin. Je was arm, je had geen centen. Als het zomervakantie was ging je met een flesje water en een paar boterhammen naar de polder om slootje te springen. Dan was er een meisje van Koeleman, die vroeger ook op de Wallen gewoond heeft, die zei: “mag ik met jou mee, ik vind dat wel leuk dat slootje springen”. Het kostte geen geld, je ging bij de boer in de polder en daar at je je boterham op. Dat was mijn vakantie. Ja, ik moest als kind ook werken thuis’. Dan wordt op 15 augustus 1928 opnieuw een jongentje geboren, die ook weer Cornelis Isaac (Kees) wordt genoemd.

Van links naar rechts: Jopie, Aartje en Riet Maaskant. (coll. Fam. Van Viegen)

HENNEKEN BV

Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

Cornelis Isaac (Kees 2)

Van Kees 2, zijn we wel het een en ander aan de weet gekomen. Cor: 'Kees heeft nog gewerkt bij de boterhandel Firma A. van der Spek in de Dorpsstraat, waar vroeger de Gereformeerde Kerk was. Het was jammer dat het daar niet goed ging. Iedere keer had hij ruzie met een van de andere medewerkers. Dan zei hij: "Cor, ga jij er eens naar toe, ga eens met hem praten". 'Ik ben er een paar keer naar toegegaan, het was nog een jongachtige vent en ik vroeg of hij niet een beetje begrip kon opbrengen. Maar opleest is er flinke ruzie ontstaan. Ik heb toen tegen Kees gezegd: "denk erom dat je nooit een hand naar hem uitsteekt, want dan kom je in de gevangenis en dan kom ik je niet opzoeken", dat zei ik dan maar. Daar had hij respect voor hoor. Dan ging het een paar weken goed,

Kees Maaskant met leden van het B-orkest van Kunst en Vriendschap in 1986.
(coll. Kunst en Vriendschap)

maar daarna had je het geduvel weer. Daar ben ik in totaal drie keer geweest om te praten, maar uiteindelijk is hij daar weggegaan. Kees deed wel vrijwilligerswerk bij de voetbalvereniging DSO, dat hier vlakbij speelde en bij de fanfare Kunst en Vriendschap (K.en V). Maar het was voor Kees nodig, dat hij werk had, liefst in een beschermde omgeving. Ik ben meerdere malen bij de gemeente Zoetermeer wezen vragen of er niet een plaatsje was bij de plantsoendienst en dat is toen gelukt. Vóór die tijd heeft Kees nog gewerkt bij koekjesfabriek de Duif. Die fabriek had als specialiteit een koekje, dat Willemientje heette. Dat heeft niet zo lang geduurd, omdat hij te veel snoepte. Nog even

terug naar het werk bij DSO. Daar mocht hij meehelpen bij het schoonmaken van de kleedhokken en verder deed hij daar allerlei voorkomende karweitjes. O ja, dat moet ik ook nog even vertellen. Kees mocht het vaandel dragen bij Kunst en Vriendschap. In 1982 ontving K.en V. een uitnodiging om in Duitsland mee te lopen in een Carnavalsoptocht. Kees zou ook mee mogen, maar alleen als hij een uniform zou dragen en dat wilde hij eigenlijk niet. Als er iets was dan kwam hij altijd bij mij om raad te vragen. Hij zei: “Cor wat denk jij ervan?” Ik zei: “Meegaan!” “Ja, maar dan krijg ik een uniform!”. “Geef niks, uniform aan en lopen met dat vaandel!” Voor Kees was het heel bijzonder dat hij naar Duitsland ging’.

Het werk van vader en de kinderen Piet, Arie en Cor

Door het voorwerk dat wij gedaan hadden wisten wij al dat de vader van Cor, Koos Maaskant iets met varen heeft gehad. Van 1910 tot 1914 was hij schippersknecht, in 1915 graanhandelaarsknecht, daarna wordt hij afwisselend schippersknecht, arbeider en schipper genoemd. Hier haken we even in op wat Cor ons vertelde.

‘Mijn vader had een erfenis gehad en daar is eigenlijk die ellende mee begonnen. Een erfenis van mijn moeders opa. Mijn vader was schippersknecht geweest en toen zei hij: als ik nou bij die en die middenstander wat lenen kan, dan koop ik een schuit met een motor en dan ga ik ook varen. Jaap van Beek en Anton van Beek die hadden alle twee een schuit, met een motor en daar wou hij boven uit springen, maar daar kon hij nooit tegen op. Hij heeft voor Nutricia gevaren. Daar is hij mee begonnen en dat ging eerst wel goed. De motor raakte kapot en er was nog iets wat ik niet mocht weten, maar het kwam er op neer dat de schuit werd weggehaald. De schuit was nog niet afbetaald en ik weet het nog heel goed, dat die middenstander elke week bij ons een gulden of twee kwartjes kwam halen, want de schuld moest afgelost worden’.

‘Mijn vader is later bij Huurman aan Schenkelweg gaan werken, eerst als opperman en later heeft hij metselen geleerd. Hij heeft daar een hele poos gewerkt. In die tijd heeft hij ook voor Huurman aan de watertoren mogen werken. Jaartallen moet u mij niet vragen, maar ik weet wel dat hij een verschrikkelijk ongeluk heeft gezien. Een paar Duitsers waren betrokken bij het naar boven brengen van de kap van de watertoren, die moest helemaal naar de top. Één van die Duitser kwam naast de plank en die viel naar beneden, dood! Ja, daar heeft hij veel van geweten, dat heeft hem veel gedaan’.

In de watertoren bevindt zich nog een steen waarin het volgende staat gebeiteld: TER NAGEDACHTENIS AAN ALEXANDER HOFFMANN DIE BIJ DEN BOUW VAN DEZEN WATERTOREN OM HET LEVEN IS GEKOMEN OP DEN 27^e SEPTEMBER 1927.

Ook later heeft Koos nog veel gevaren als schippersknecht voor werkgevers,

zoals op het beurtschip van Sentel. Op den duur konden Piet, Arie en Cor, voor dat zij trouwden ook wat geld binnenbrengen. Toch is vader Koos in het gezin de belangrijkste kostwinner geweest. Piet, Arie en Cor zijn alle drie getrouwd en hebben een nageslacht. Pieter heeft bij een drankenhandel in Rotterdam gewerkt. Arie heeft zijn brood verdiend bij Nutricia en Cor heeft onder andere ook bij Nutricia gewerkt.

Hulp van buitenaf

Men zou zich kunnen afvragen waren er dan geen instanties die konden bij-springen in het gezin ? Cor vertelde ons dat door de Diaconie en de gemeente wel kleine beetjes hulp werden verleend, maar dat ook daar de mogelijkheden schaars waren. Over hulp van goedwillende particulieren vertelt zij nog het volgende: 'Ik moest eens een stukje verstelgoed hebben om een lakentje te verstellen en toen ik bij Van der Goes de manufacturier, vertelde waar het voor was mocht ik het zo meenemen. Zomaar een voorbeeld. Nog zoiets: ik zal u vertellen, ik mocht niet mee met het schoolreisje. Ik denk dat er een eigen bijdrage betaald moest zijn. Dan stond ik tegen de muur van het gebouw naast

de openbare school te kijken en daar komt mevrouw Van Duijvenbode aanlopen. Ze zegt: "Corrie, Corrie kom eens hier". Nou ik er naar toe." Ga jij niet mee?" Ik zeg: "nee". Waarom niet?" Afijn, ze gaat naar die schoolmeester en ze gaat weer weg. Even later werd ik door de meester geroepen en die zei: "je mag mee op schoolreisje". Toen mocht ik weer wel mee. En nog iets. Wij lagen met z'n drieën in een bed. Ik met die twee meiden. Maar van haar kreeg ik een ledikant en een bed, van mevrouw Van Duijvenbode. Zij hadden een bedrijf en moesten er zelf hard voor werken'.

Trouwfoto van het echtpaar P.G. van Viegen - C. Maaskant, 23 januari 1947. (coll. Fam. Van Viegen)

Later, in 1973 als moeder, Dirkje Maaskant-Berkel overlijdt blijven vader, Jopie, Aartje, Riet en Kees achter. Allen hebben ze zorg nodig en er is nog geen instantie die dat op zich kan nemen. Dan zijn er een volle nicht van Cor en haar man, die in de Frans Halsstraat wonen, die ze alle vijf in huis opnemen. Zij mogen op de zolderetage wonen en de nicht en haar man nemen een deel van de zorg op zich. De nicht is Hendrina (Riena) Johanna Tameris-Maaskant en haar man is Roeland (Roel) Tameris. Roel Tameris is overleden op 28 juli 1982. Riena kon dan de verzorging voor Jopie, Riet en Kees voortzetten, maar helaas overleed zij kort na haar man, op 5 september 1982 op 74-jarige leeftijd. Vader Koos was overleden op 22 juli 1967, Aartje op 5 maart 1975 en zoals al eerder is opgemerkt is Jopie opgenomen geweest in een psychiatrische inrichting in Oegstgeest. Zij overleed daar op 21 augustus 2002. Inmiddels was er in Zoetermeer een Gezinsvervangend Tehuis en Riet en Kees hebben daar tot hun overlijden gewoond.

The OLD PAL

pub eetcafé THE OLD PAL waar je oude vrienden hebt, en nieuwe vrienden maakt

waardevoucher **€10,-** geldig tot 31 december 2013

Algemene voorwaarden

De voucher - advertentie is inwisselbaar op zondag t/m donderdag
 De voucher - advertentie is geldig tot 31 december 2013
 In te leveren bij een minimale besteding van € 50,-
 De voucher is niet inwisselbaar tegen contanten
 Voucherbedrag wordt in mindering gebracht op het totale bestedingsbedrag.

pub eetcafé
The Old Pal
 oostwaarts 4
 Stadshart - Zoetermeer
079 342 58 55
 www.theoldpal.nl

Cor gaat trouwen

Hoe zag het leven van Cor er verder uit? Op 23 januari 1947 is zij, na vele jaren verkering, de oorlog kwam er tussen, getrouwd met Pieter (Peet) Gerrit van Viegen, geboren op 20 februari 1913 te Nootdorp. Peet heeft vele jaren gewerkt bij Van der Heem in Den Haag waar bromfietsen van het merk Solex

P.G. van Viegen
(coll. Fam. Van Viegen)

werden gemaakt. Zijn specialiteit was om de wielen te richten. Hij had iets met vee, en waarschijnlijk als tegenhanger van het dagelijks werk ging hij kippen houden en was hij op bescheiden schaal kalvermester. Toen het werk bij Van der Heem ophield is Peet gaan werken bij de Plantsoendienst in Nootdorp. Hij is overleden op 31 december 1998 in Nootdorp. Het echtpaar kreeg twee kinderen, een jongen, Zeegert en een meisje, Deli, drie kleinkinderen en twee achterkleinkinderen. Ook in haar trouwen bleef Cor zich medeverantwoordelijk voelen voor haar gehandicapte zussen en broer. Een paar maal in de week kwam zij daarvoor naar Zoetermeer. Ook haar man Peet deed daaraan mee voor zover hij er tijd voor had.

Aan het eind van het gesprek kwamen de foto's op tafel en de laatste foto die Cor ons liet zien was een afbeelding van een grafsteen. Daarop lazen wij achtereenvolgens en in volgorde van overlijden de volgende namen, Aartje, Jopie, Kees en Riet. De gedachte van de familie om deze vier, die een heel andere levensweg hebben moeten bewandelen dan hun broers Piet en Arie en hun zus Cor bij elkaar in één graf te laten begraven heeft ons ontroerd. In ieder geval hadden de namen voor ons, na het gesprek met Cor, een gezicht gekregen.

Bronnen (voor de aanvullende informatie):

Zeegert van Viegen, Marjolijne Vijverberg (GWZ), Christine Derksen (Kunst en Vriendschap)

Aanwinsten voor de collectie

In het afgelopen jaar hebben we dankzij vele bereidwillige mensen onder andere het volgende aan onze collectie kunnen toevoegen:

J. van Sluisveld: foto's peuterspeelzaal Stadhoudersring, ca. 1975

W. van Oosterhout-van Wieringen: album met Ansichtkaarten 1950-1995

E.W. van den Burg: familiefoto's afkomstig van J. van den Hoek, 1925-1935; foto's brand De Sniep, 1998

Vrijtijdscentrum Voorweg 112: foto's bouwspelplaats, jaren '70

H. Roos, Hilversum: poster Surinameweek Wereldwinkel, 1973

Ijsvereniging Zoetermeer (bruikleen): oudste notulenboeken vanaf 1886

G.G. Slothouwer: foto Hofstede Meerzicht, ca. 1974

J. van der Tas: krantenknipsels en foto's

Mw. Roos-Loef: foto's Dorpsstraat (Spar en Gereformeerde kerk), 1967-1985

E. Geleijnse: foto's door Jan Geleijnse diverse onderwerpen, eind 20e eeuw

C. van Waaij: foto's Sociëteit de Vriendschap, expositie Hollands Centrum, Lentebeurs, diverse documentatie, 1954-1971

Oorlogsverzetmuseum Rotterdam: 3 Ansichtkaarten 1910-1925

J. van Oosterom en J. Groene: 2x serie Zoetermeer Stad / Zoetermeer Magazine, 1967-2009

Miereakker 20
Reeuwijk
0182-300797
Dorpsstraat 103
Zoetermeer
079-3167616

Weydeland Kaas, buitenlandse kazen,
verse noten, olijven en tapenades, mooie wijnen
diverse specialiteiten

A.C. Switzar: foto's Van Haastert, intocht burgemeester, Vlamingstraat, ca. 1890-1930; reglement Hollandsche Mij. van Landbouw, 1918, geboortekaartjes van Zoetermeeders, 1940-2000

Stadsmuseum Zoetermeer: foto's van straatbeelden door Marijke Wijgerinck, 2000-2012

J. Rook-van Oosterom: foto's en documentatie familie Pars en Harpe Davids, afkomstig van Yge Pars, 1950-1970

M. Monshouwer: ansichtkaarten, 1940-1960

L. Schouten: dia's zomerfeest Meerzicht en opening Sprinterlijn, 1977, 2007
Familie Vollebregt: tientallen bidprentjes, 1900-2000

A. van der Linden: waterleidingkaart Leidsewallen ca. 1960

Fam. Haket: fotoalbum afkomstig van Anna van den Bosch, 1880-1920

A.C.J. Vermeulen: Mededelingen Verontrusten Geref. Kerk, 1971-1972

L. van der Tang: brochure "Dekkersysteem" voor windmolens, 1934

G. van Doornen: publicatie door Henk Dam "Herinneringen aan 40-45", 2013

Fam. Van Gogh: brochure, bestek en tekening woningbouw Schildersbuurt, 1957
Bijzondere vermelding verdient de schenking van een collectie van 8000 dia's door mw. A. van Wieringen-Vollebregt. Haar overleden man, Cor van Wieringen, maakte de dia's vanaf de jaren '60. Hij gebruikte ze veelvuldig voor lezingen en informatie-avonden. De collectie wordt nu geselecteerd en zal daarna worden gescand.

Dhr. C. van Waaij leverde regelmatig archiefmateriaal aan afkomstig van de Middenstandsvereniging Aller Belang en de Samizo (Samenwerkende Middenstand Zoetermeer). Het geeft een goed beeld van de activiteiten van de middenstanders vanaf de Tweede Wereldoorlog. Ook bevat het informatie over de snode plannen uit de jaren '60 om de Dorpsstraat te slopen.

Van de familie Dogterom tenslotte ontvingen wij persoonlijke papieren afkomstig van Jan Dogterom (geb. 1918) betreffende de oorlog, waaronder een biljet van 10 shilling dat een Amerikaanse vliegenier het gezin Dogterom gaf toen hij in 1945 in hun hooiberg belandde. De vliegenier, John McCormick, zou later bij gevechtshandelingen om het leven komen. Zijn graf bevindt zich naast de Oude Kerk in de Dorpsstraat.

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Van As Makelaardij bv

www.van_as.nl

Bouwmarkt De Bouwhof

www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

www.lamboo.nl

Het Fluitschip historisch onderzoeks-
en adviesbureau, www.fluitschip.nl

Henneken Radio en TV

www.radiohenneken.nl

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Van der Slik Caravan Centrum

www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV

www.bode-scholten.nl

Linhout Foto Video

www.fotolinhout.nl

Blomsma Print & Sign

www.blomsma.nl

Wilt u ook adverteren? Neem contact op met de penningmeester:

penningmeester@oudsoetermeer.nl

VERENIGINGSNIEUWS

Van de voorzitter

Het Rijksmuseum is na tien jaar renovatie heropend. Allerlei kunst- en gebruiksvoorwerpen kunnen worden bewonderd en het publiek is enthousiast en trekt er massaal op uit. De historie van ons land zit er onlosmakelijk aan verbonden en het is verrassend hoeveel mensen daar in geïnteresseerd zijn.

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer is uiteraard niet te vergelijken met het Rijksmuseum. Maar we moeten ons wel realiseren, dat ons Genootschap ook heel veel waardevolle en interessante items in bezit heeft, waar veel Zoetermeeders wel degelijk in geïnteresseerd zijn. Het behoort bij onze kerntaak om dat "Historisch Erfgoed" bij de bevolking van Zoetermeer te presenteren.

We hebben dat de afgelopen maanden gedaan met het uitbrengen van de film "Levend Erfgoed Zoetermeer". Een prachtige film, die u allemaal zou moeten bekijken en die eigenlijk door iedereen zou moeten worden aangeschaft.

Ons erfgoed brengen we ook digitaal over het voetlicht. Woensdag 17 april is de website www.zoetermeermijnstad.nl gelanceerd. De bibliotheek Zoetermeer, de gemeente (archief en erfgoed) en uiteraard ons Genootschap hebben vele uren gestoken in de ontwikkeling van deze site. De opening door burgemeester Aptroot was een groots festijn en reclame voor onze vereniging.

In september vieren we Monumentendag. Dezelfde maand organiseert de gemeente het Historisch Festival. Mooie gelegenheden om onze vereniging op de kaart te zetten en om te proberen nieuwe leden te werven. Het thema van het festival is "200 jaar Koninkrijk".

Uiteraard is de huisvesting een doorlopend aandachtspunt. Het overleg met de gemeente is nog steeds gaande en diverse aspecten passeren de revue: financiële haalbaarheid, oppervlakte, opslagruimte, werkruimte voor de onderdelen van ons Genootschap, kortom, er is genoeg te bespreken. Als de gesprekken leiden tot een concreet voorstel, dan komen we naar u allen toe in een Algemene Ledenvergadering. We wensen u veel plezier met dit exemplaar van ons blad en tot ziens in 't Oude Huis.

Bert van Eken

Activiteiten

Voor alle activiteiten kunt u zich opgeven bij mevrouw F. Brandhorst, tel. (079) 351 70 47. Alle activiteiten treft u ook aan op www.oudsoetermeer.nl

Zaterdag 22 juni

Fietstocht met het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN) door de "groene gordel" van Zoetermeer.

Vertrek bij 't Oude Huis, Dorpsstraat 7 om 10.00 uur.

Kosten : Euro 6.-; voor leden Euro 3.- inclusief kopje koffie tijdens de tocht. Lunch onderweg voor eigen rekening.

Woensdag 17 juli

Puzzeltocht door de Dorpsstraat, voor jong en oud.

Verzamelen vanaf 13.30 uur bij 't Oude Huis, Dorpsstraat 7. De puzzeltocht begint om 14.00 uur.

Ouders kunnen hun kind(eren) begeleiden. Kosten Euro 3,- voor volwassenen, kinderen gratis. Na afloop een verrassing/traktatie.

Woensdag 14 augustus

Schatgraven voor de jeugd op het terrein van Vrijtijdscentrum Rommelburg, Voorweg 112. Onder toezicht van o.a. een vrijwilliger van afdeling Archeologie, kan de jeugd gaan schatgraven.

Verzamelen vanaf 10.00 uur. Aanvang 10.30 uur. Toegang gratis.

Woensdag 21 augustus

Boottocht over de Weipoortse Vliet. Verzamelen om 9.30 uur / vertrek om 10.00 uur vanuit Dorpsstraat 7. We gaan met eigen vervoer en rijden zoveel mogelijk samen.

Vertrek bij 't Oude Huis, Dorpsstraat 7 om 9.30 uur. Kosten Euro 17,50; leden Euro 12,50 inclusief een kopje koffie.

Erfgoed verlevendigd

De première van de film *Levend Erfgoed* was een groot succes.

In de film wordt niet alleen de oude geschiedenis van Zoetermeer in nieuwe beelden getoond, maar wordt ook getracht een antwoord te vinden op de vraag wat wij van hetgene de laatste vijftig jaar is ontwikkeld in onze stad, nu al kunnen rekenen tot erfgoed.

De film duurt ongeveer veertig minuten, is uitgebracht op dvd en in de nieuwe BluRay versie en is te koop op woensdagmiddag in 't Oude Huis.

Drs . Jan van der Spekprijs 2013

De Commissie Historisch Erfgoed (CHE) adviseert het bestuur over de toekenning van de drs. Jan van der Spekprijs. Dat is een prijs die wordt toegekend aan personen of instellingen die zich hebben ingezet voor het behoud van het Zoetermeers cultureel erfgoed.

Voorzitter Bert van Eken reikt tijdens de ledenvergadering van 13 maart de drs. Jan van der Spekprijs uit: links Anja en Hylke van Vliet van het Thomashuis en rechts Wilma de Ru en Martien Groenevelt van de Herbergier (Foto Aat Hoogland)

(www.thomashuis.nl; www.herbergier.nl)

Tijdens de ledenvergadering van 13 maart 2013 is aan de zorgondernemers die op de boerderij wonen de drs Jan van der Spekprijs uitgereikt, een kunstwerk met inscriptie en een geldprijs.

Facebook

Veel mensen gebruiken facebook om hun dagelijkse belevenissen en foto's met anderen te delen. Een heel speciale facebook pagina gaat over Zoetermeer, het heden en mooie plekken en gebeurtenissen van vroeger. Uiteraard met prachtige foto's. Het daagt de Zoetermeeders zelfs uit met haar naam 'je bent Zoetermeerder als'. Kijk eens op www.facebook.com/jebentzoetermeerderals

Dit jaar is de prijs toegekend aan de gebruikers van Zegwaartseweg 66/66a.

De voormalige langhuisboerderij uit 1893 met opvallende daklijst en enorme schuur zijn in overleg met de Welstand verbouwd tot zogeheten Thomashuis en Herbergier. Dit zijn kleinschalige woonvormen, respectievelijk voor mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een geheugenstoornis. Deze worden geleid door op het complex wonende zorgondernemers. Er zijn ruim 100 Thomashuizen en 25 Herbergiers, waarvan een gedeelte in oprichting.

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

C. Anneese, Zoetermeer

R. Anneese, Zoetermeer

M.C. du Clou, Zoetermeer

L. Henneken, Zoetermeer

W. de Jong, Zoetermeer

A.M. Hanemaaijer-van Holst, Zoetermeer

J.F. van Leen, Zoetermeer

P.K.H. Meisel, Zoetermeer

R.M. Oudejans, Zoetermeer

P.J.C.M. Schoenmakers, Zoetermeer

T. van Schijndel, Zoetermeer

J.S.M. Smits-Kamphuis, Zoetermeer

M.Th.M. Waaijer, Zoetermeer

Th. J. van de Wetering, Zoetermeer

Aanmelden als lid kan via onze website www.oudsoetermeer.nl of per post via Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer. Vermeld uw naam, adres en geboortedatum en of u zich opgeeft als lid, jeuglid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

WWW.PUBLICATIESOUDSOETERMEER.NL

Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

[Home](#) | [Privacy](#) | [Disclaimer](#)

HOME PUBLICATIONS BESTELLEN OVER ONS CONTACT MANDJE

Proeven van Zoetermeerse Zuivel

Zoetermeer was nog niet zo lang geleden vooral bekend vanwege haar zuivel. Meer dan 40 boterboeren brachten boter, kaas en eieren langs de deuren in de wijde omgeving. Grossiers als Noordam en de 'blauwe' en 'groene' Van der Spekken leverden aan hun detailhandelaren en instellingen. Brinkers en Nutricia waren landelijk en daarbuiten bekend om hun specialiteite...

Auteur: : Jan van derVelde e.a.
Verschenen in: : 2010
Omvang: : 48 pp. Illustraties deels in kleur
Prijs: : € 3,00

LEES VERDER BESTELLEN

1 2 3

NIEUWS

200 jaar boerderij Het Buitenbeest verschenen
Ter gelegenheid van Open Monumentendag verscheen dit boekje van 32 pagina's over...
[Lees meer](#)

Publicatiesoudsoetermeer.nl online
Publicatiesoudsoetermeer.nl is een onderdeel van de historische vereniging van Z...
[Lees meer](#)

LAATSTE PUBLICATIES

200 jaar boerderij Het Buitenbeest
Aan de Voorweg 93 staat een prachtige boerenhoeve, waar nog steeds de varkens het erf omwroeten, de kippen rondscharrelen en de pauwen hun veren laten zien. Hij is omringd door de oude Voorweg en de hoge flats van de wijk Meerzicht.
[Lees verder >](#)

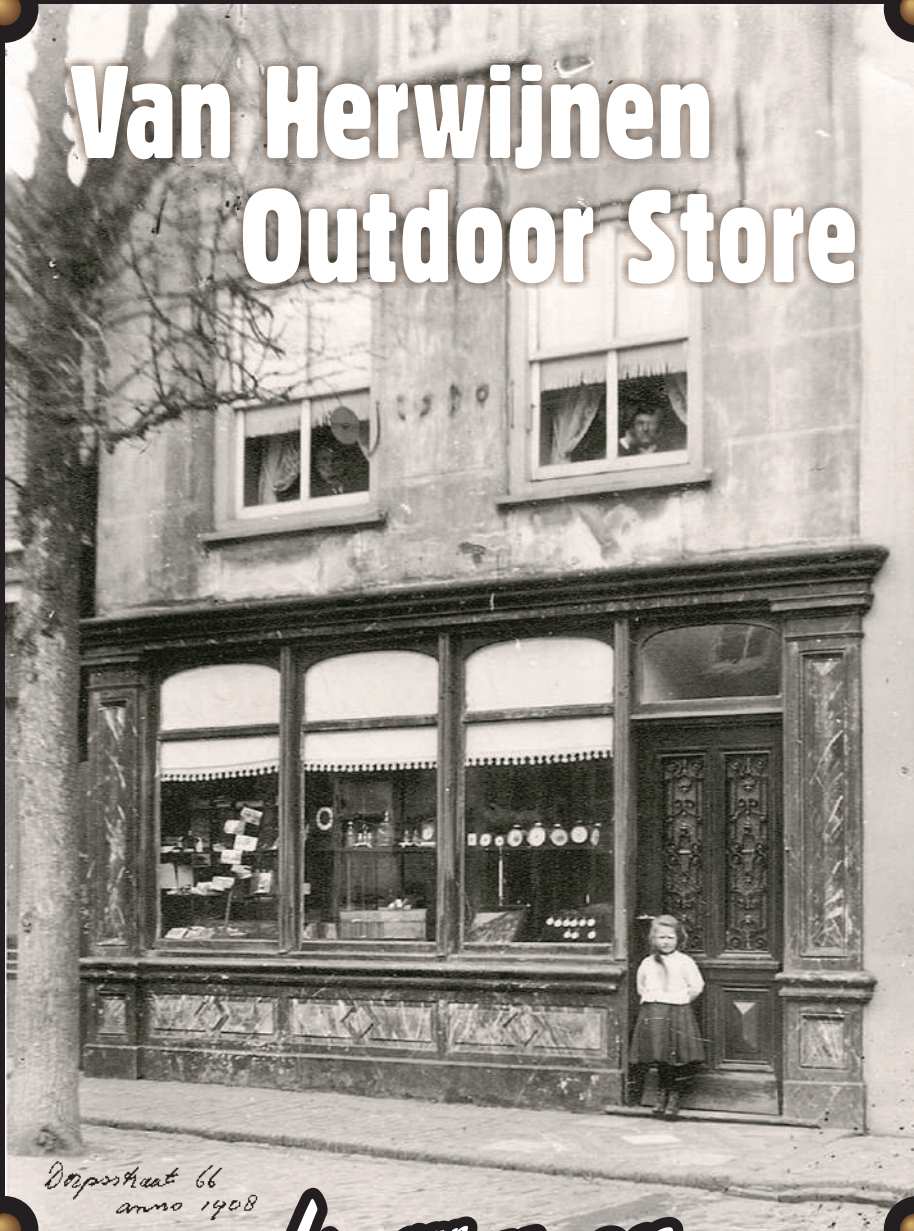
PUBLICATIE ZOEKEN

Specifieke publicatie zoeken:

Titel:
Auteur:
Periode: Tot:
Term:

ZOEKEN

Van Herwijnen Outdoor Store

*Dorpsstraat 66
anno 1908*

**vrijtijdskleding
wandelschoenen
bergschoenen
tenten**

*van
Herwijnen*

**dartsport
schietsport
campingaz dealer
kampeerartikelen**

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl